

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ ปีการศึกษา 2567

THE EVALUATION OF THE BACHELOR OF ARTS PROGRAM IN TOURISM
AND RECREATION, FACULTY OF LIBERAL ARTS, THAILAND NATIONAL
SPORTS UNIVERSITY KRABI CAMPUS, ACADEMIC YEAR 2024

ปรียาณัฐ บัวทองจันทร์^{1*} วิเชียร โบบทอง¹ อุมพร แต่งเกลี้ยง¹ และปิยธิดา ปาลรังษี¹
Preeyanat Buathongchan^{1*} Wichien Bobthong¹ Umaporn Tangkliang¹ and Piyatida Palarangsi¹

Received : 28 October 2024

Revised : 7 April 2025

Accepted : 18 April 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ โดยประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.78 - 0.93 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α -coefficient) เท่ากับ 0.96 ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วยนักศึกษาปัจจุบันในปีการศึกษา 2567 จำนวน 140 คน บัณฑิตที่จบปีการศึกษา 2564 - 2565 จำนวน 70 คน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 12 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 272 คน เก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม - เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด และเสริมด้วยแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและคำถามปลายเปิดที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.89 - 1.00 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน เพื่อเสริมข้อมูลจากการศึกษาเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52$) ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00, 4.40$ และ 4.15) ตามลำดับ แต่จะมีบางประเด็นที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ในประเด็นด้านความพร้อมของ

¹ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

¹ Thailand National Sports University, Krabi Campus

* Corresponding Author's E-mail: Preeyanat.bua@gmail.com

สื่อและอุปกรณ์ ($M = 3.48$) ด้านผลผลิต ในประเด็นการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ ($M = 3.49$) 2) แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 2.1) หลักสูตรควรมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายและทันสมัย ส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก โดยใช้วิธีการสอนสอดแทรกในรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริง 2.2) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้จริง 2.3) ควรมีห้องปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ 2.4) พัฒนาหลักสูตรโดยการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียน การสอนร่วมกัน และ 2.5) ปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายละเอียดของรายวิชา การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ การร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของบัณฑิตเพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนหรือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร / หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต / สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ

ABSTRACT

This study aims (1) to evaluate the Bachelor of Arts Program in Tourism and Recreation, Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University, Krabi Campus, and (2) to explore approaches for the development of the program. The evaluation was conducted using four aspects of the CIPP model: Context, Input, Process and Product. A quantitative research approach was mainly used. The research instrument was a questionnaire with an item-objective congruence (IOC) index ranging from 0.78 to 0.93, and the reliability of the questionnaire was measured using the alpha coefficient ($\alpha = 0.96$). The sample was selected using a purposive sampling method and included 140 current students of academic year 2024, 70 graduates of academic years 2021 - 2022, 12 instructors, and 50 employers of graduates, totaling 272 participants. Data collection was conducted from May to July 2024. Quantitative data was analyzed using mean, standard deviation, minimum and maximum values. Qualitative research methods were used to supplement the quantitative results, including in-depth interviews and open-ended questions with an IOC range of 0.89 - 1.00. These qualitative methods involved 16 participants to increase the comprehensiveness of the study.

The results show that: 1) Program evaluation: the overall evaluation of the context aspect was adequate at the highest level ($M = 4.52$). The input, process and product aspects were at a high level ($M = 4.00, 4.40$ and 4.15 , respectively). However, some specific aspects were rated as moderate. These included input in terms of

availability of media ($M = 3.48$) and equipment and product in terms of application of knowledge in practice ($M = 3.48$), and 2) approaches to program development: 2.1) the curriculum should equip instructors with modern teaching media and diverse teaching techniques. 2.2) extracurricular activities should be organized to strengthen practical English skills, 2.3) a tourism and recreation lab should be established, 2.4) the curriculum should be developed in collaboration with industry partners to integrate practical experiences into the learning process, and 2.5) the program should be revised to emphasize practical training and ensure its relevance and modernity. This includes updating course content, recruiting qualified instructors, planning strategies to implement the curriculum, and working with industry partners to assess the strengths and weaknesses of graduates. Lessons learned should inform the development of classroom activities and extracurricular programs that align with industry needs.

Keywords: Curriculum evaluation / Bachelor of Arts / Program in Tourism and Recreation

บทนำ

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันหรือที่เรียกกันว่ายุคดิจิทัลหรือการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากการจัดการศึกษาในสมัยก่อนอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร เทคโนโลยีทางการเงิน เป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวและมีความเข้มแข็ง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมจะอยู่บนพื้นฐานของความรู้และปัญญาเพื่อสามารถพัฒนาให้เกิดสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ พัฒนาและยกระดับคุณภาพความรู้ของทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้ทุกหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งบริบทของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี และความพร้อมของผู้สอนทั้งทางด้านคุณวุฒิ ผลงานวิชาการและความเชี่ยวชาญตามสาขาอาชีพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ (วราพร บุญมี, 2564)

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ นักวิชาการและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพแล้วจึงนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเพื่อจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรจึงควรให้ความสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียน (ศิวัชลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช, 2565) สารสำคัญที่เกี่ยวกับหลักสูตรจึงเกี่ยวข้องตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินการใช้หลักสูตรซึ่งผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรจะใช้สารสนเทศจากผลการประเมินหลักสูตรเพื่อการตัดสินใจปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรรวมทั้งตัดสินคุณค่าของหลักสูตร (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2565)

ในระบบการประกันคุณภาพภายในของทุกสถาบันการศึกษา ได้มีการกำหนดให้การประเมินหลักสูตรเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นตัวชี้วัดหรือเกณฑ์คุณภาพสำคัญตัวหนึ่งสำหรับการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นร่องรอยของความตระหนัก (Awareness) ถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ความพยายาม (Attempt) ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และผลความสำเร็จ (Achievement) ของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงตามหลักสูตรและความต้องการของสังคม (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2566) กล่าวคือเมื่อหลักสูตรได้ใช้มาระยะหนึ่งแล้ว บริบทต่าง ๆ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปสาระรายวิชาต่าง ๆ ไม่ทันสมัย ไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ดังนั้น ทุกหลักสูตรในมหาวิทยาลัยจึงต้องมีการประเมินหลักสูตรหลังจากที่ได้ใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของ วิชัย วงใหญ่ (2554 อ้างถึงใน ธนะวัฒน์ วรรณประภา และคณะ, 2565) เพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การจัด การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งการประเมินหลักสูตรจะช่วยให้หลักสูตรทราบถึงจุดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และหากมีการพัฒนาหลักสูตรตามผลการประเมินจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษา และบุคคลภายนอกจะมองว่าหลักสูตรมีความทันสมัยเป็นผู้นำในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ (ธนะวัฒน์ วรรณประภา และคณะ, 2565)

วงจรของหลักสูตรเริ่มต้นจากความต้องการหลักสูตรที่สามารถตอบสนองต่อบริบท (Context) หรือสภาวะแวดล้อมสำคัญของหลักสูตร ประกอบด้วยความต้องการทางวิชาการหรือวิชาชีพ เช่น ความต้องการสืบทอดองค์ความรู้ สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาศาสตร์สาขานั้น เป็นต้น และความต้องการทางสังคม เช่น ความต้องการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในเชิงการผลิต การแก้ปัญหาหรือการสร้างความสุขความสะดวกแก่มนุษย์ให้สังคม เป็นต้น หลักสูตรทางการศึกษาส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ และขณะเดียวกันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับสังคม หลักสูตรที่ดีจึงควรมีจุดมุ่งหมายที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาการทางการศึกษาของศาสตร์สาขานั้น ที่เหมาะสมทั้งด้านแนวคิดทางปรัชญา จิตวิทยา และสังคมวิทยาที่สามารถปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทำหน้าที่ดูแลกำกับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้มีนโยบายให้ทำการติดตามและปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี ดังนั้นก่อนที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรก่อน เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรในรอบต่อไป ข้อคิดเห็นที่ได้จากอาจารย์ผู้สอน การสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับผู้บัณฑิตล้วนมีคุณค่าต่อการประเมินหลักสูตร นอกจากนี้การติดตามผลบัณฑิตเพื่อที่จะได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพว่าได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานตรงกับสาขาที่จบมาหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคเช่นไร การประเมินผลการปฏิบัติงานนี้ถือเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงานบุคคลซึ่งส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และยังก่อให้เกิดการพัฒนาตัวบุคคลให้มีมาตรฐานในการทำงานตามที่หน่วยงานตั้งเป้าหมายไว้ และข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนั้นสามารถเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรม หรือจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาปัจจุบันได้อีกด้วย (กนกพร ทองสอดแสง และคณะ, 2560)

การวิจัยประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ จะทำให้ทราบแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตร แนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณา ร่วมกันในจุดเด่น และจุดด้อยต่าง ๆ ในหลักสูตรเดิม รวมทั้งที่ผ่านมาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรหรือไม่ และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นเป็นอย่างไร (บังอร ฉางทรัพย์ และคณะ, 2564) รวมทั้งคุณค่าของหลักสูตรที่ได้ดำเนินการมานั้นเป็นอย่างไร มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุง แก้ไขหรือไม่ และเป็นการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ได้มาวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรในรอบต่อไป โดยใช้วิธีการประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam (2003) มุ่งองค์ประกอบของการประเมินครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมิน ด้านบริบท (Context evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (input evaluation) 3) การประเมิน ด้านกระบวนการ (Process evaluation) และ 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product evaluation)

ทั้งนี้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ ได้เปิดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 มีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้ว 4 ครั้ง และจะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งในปีการศึกษา 2568 ทั้งนี้ยังไม่ได้มีการประเมินหลักสูตรดังกล่าว จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควร ที่จะประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ เพื่อที่จะนำผลการวิจัย ไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบันทั้งหมดในหลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 140 คน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ทั้งหมด จำนวน 12 คน บัณฑิต ที่จบการศึกษาปีการศึกษา 2548 - 2566 ผู้วิจัยใช้เทคนิค Snowball Sampling Technique เนื่องจากบัณฑิตที่จบการศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2548 - 2566 ไม่ได้มีฐานข้อมูลบัณฑิตทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน และผู้ใช้บัณฑิตผู้วิจัยใช้บัญชีของผู้ประกอบการที่ทำความร่วมมือกับ หลักสูตรทั้งจังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต โดยเป็นสถานประกอบการที่บัณฑิตทำงานอยู่ และสถานประกอบการที่หลักสูตรส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 56 สถานประกอบการ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความเหมาะสมกับระดับความเชื่อมั่น ทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยคำนวณด้วยสูตรยามาเน (Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 สถานประกอบการ หรือผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน เมื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างกระจายแบบง่าย โดยกำหนดหมายเลขให้กับ

สถานประกอบการหมายเลข 1 - 56 ใช้ตารางเลขคู่ 2 หลัก ทำการเลือกเลขคู่จนได้ตัวอย่างครบ 50 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ใช้การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบ ชิปปี้ (CIPP Model) เครื่องมือได้แก่แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักศึกษาปัจจุบัน บัณฑิตและอาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านผลผลิต เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของความเหมาะสมที่มีต่อ หลักสูตร 5 ระดับ โดยคะแนน 5 หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด คะแนน 1 หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด และเขียนบันทึกขยายความเพื่ออธิบายเหตุผลของระดับที่เลือก รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้ บัณฑิตเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตในหลักสูตรในอนาคตทั้ง ตำแหน่งงาน ความเชี่ยวชาญ และทักษะวิชาชีพเฉพาะ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึกและคำถาม ปลายเปิด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item objective congruence หรือ IOC) โดยเลือก คำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปแล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งหลักจากคำนวณหาค่าดัชนีแล้ว พบว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมี ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.78 - 0.93 และหลังจากที่นำแบบสอบถามมาปรับแก้ตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน จำนวน 33 คน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 8 คน จากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร ซึ่งเปิดหลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการเช่นเดียวกัน บัณฑิต จำนวน 16 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 32 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 89 คน และนำผลของการทดลองใช้มาวิเคราะห์ ความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม เท่ากับ 0.96 ในส่วนของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด ได้ตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน กับแบบสอบถาม พบว่ามีค่าระหว่าง 0.89 - 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม - เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567 โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม จากนักศึกษาทั้งหมดของคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 140 คน บัณฑิต จำนวน 70 คน อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์จำนวน 12 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน รวมทั้งหมด 272 ฉบับ ส่วนที่ 2 ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน เมื่อพบว่า ไม่มีประเด็นใหม่เพิ่มเติมอีก ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา จัดระเบียบข้อมูลเป็นประเด็นตาม รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ครบทั้ง 4 ด้านเพื่อนำมาเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด และแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เสนอข้อมูลโดยการเขียนบรรยายเป็นความเรียงเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณในทุกประเด็นของการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด เพื่อตอบวัตถุประสงค์ตามข้อที่ 1 ส่วนวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2 ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและเสริมด้วยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้แนวทางของการพัฒนาหลักสูตร

ผลการวิจัย

ผลการประเมินหลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรในภาพรวม

รายการ	M	SD	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านบริบท	4.52	0.98	3	5	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.00	1.08	3	5	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.40	0.83	3	5	มาก
4. ด้านผลผลิต	4.15	0.96	3	5	มาก
รวม	4.27	0.96			มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.27$) และผลการประเมินรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ด้านบริบท ($M = 4.52$) สำหรับด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40, 4.15$ และ 4.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.59	0.99	3	5	มากที่สุด
2. ด้านความสำคัญ ความจำเป็น และความเหมาะสมของหลักสูตร	4.60	0.90	2	5	มากที่สุด
3. ด้านโครงสร้างหลักสูตร	4.43	0.95	2	5	มาก
4. ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร	4.44	0.92	2	5	มาก
รวม	4.27	0.96	2	5	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรด้านบริบท พบว่า ในภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.27$) และผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร และด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($M = 4.60$ และ 4.59) ตามลำดับ สำหรับด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและด้านโครงสร้างหลักสูตรมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$ และ 4.43) ตามลำดับ

ทั้งนี้ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่หากมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ มีข้อเสนอแนะให้หลักสูตรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นต้น

2. โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่หากมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โครงสร้างของหลักสูตรควรมีรายวิชาที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล

3. ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่ หลักสูตรควรเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่กันไปด้วย เช่น คุณลักษณะในวิชาชีพการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยอาจมีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ปฏิบัติงานจริง และหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายวิชาชีพที่เน้นภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารในวิชาชีพได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน	4.44	0.98	3	5	มาก
2. ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน	4.15	1.02	1	5	มาก
3. ด้านความพร้อมของสถานที่	3.56	0.89	1	5	มาก
4. ด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์	3.48	0.89	1	5	ปานกลาง
5. ด้านงบประมาณ	3.88	0.95	1	5	มาก
รวม	3.90	0.95	1	5	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.90$) และผลการประเมินรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน ด้านงบประมาณ และด้านความพร้อมของสถานที่ ($M = 4.44, 4.15, 3.88$ และ 3.56) ตามลำดับ สำหรับด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 4.48$)

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมแต่มีประเด็นที่เสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรในรอบต่อไปดังนี้

1. หลักสูตรมีผู้สอนที่มีคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญที่ตรงกับหลักสูตร แต่ควรมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล เช่น การใช้สื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนและสามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น

2. หลักสูตรไม่มีการคัดเลือกผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนในปัจจุบันมีน้อยลง ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ จึงเป็นปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพอสมควร ดังนั้นหลักสูตรจำเป็นต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การเน้นย้ำเรื่องของประโยคที่นำไปใช้จริงในสถานประกอบการ เป็นต้น

3. หลักสูตรควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือถ้าหากติดขัดกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร หลักสูตรอาจออกแบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าเป็นไปได้อาจปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ

โดยสรุป ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อเสนอแนะเรื่องของการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล และหากไม่สามารถคัดเลือกผู้เรียนได้ หลักสูตรก็ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน

มีทักษะในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมถึงออกแบบหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาคาดการณ์งบประมาณในการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ

รายการ	M	SD	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	4.55	0.95	3	5	มากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร	4.39	0.95	3	5	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.36	0.96	2	5	มาก
4. ด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ	4.28	0.95	3	5	มาก
รวม	4.40	0.95	2	5	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$) และผลการประเมินรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ($M = 4.55$) และด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.39, 4.36$ และ 4.28) ตามลำดับ

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า โดยภาพรวมด้านกระบวนการ มีความเหมาะสม โดยกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โดยหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตร
2. หลักสูตรควรสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตรเพื่อชดเชยผู้สอนที่ย้าย/ลาออกและเกษียณอายุราชการ
3. หลักสูตรควรวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งการขอความร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียน เพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

โดยสรุป ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะในประเด็นของการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ และการขอความร่วมมือจากสถานประกอบการเพื่อประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของหลักสูตรเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ตารางที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต

รายการ	M	SD	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.34	0.94	2	5	มาก
2. ด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ	3.95	0.96	1	5	มาก
รวม	4.15	0.95	1	5	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.15$) และผลการประเมินรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ เจตคติ และด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ ($M = 4.34$ และ 3.95) ตามลำดับ

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า โดยภาพรวมด้านผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารให้สามารถนำไปใช้ในสถานประกอบการได้ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการทำบัญชีโรงแรม โปรแกรมการจองห้องพัก หรือทักษะการใช้ AI ในการปฏิบัติงานด้านโรงแรมและบริษัททัวร์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ความเหมาะสมของหลักสูตรด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้ให้ข้อมูลมีข้อเสนอแนะเรื่องของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโรงแรมและบริษัททัวร์ พัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในสถานประกอบการโรงแรมและบริษัททัวร์ได้

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

องค์ประกอบ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
ด้านบริบท (context)	- ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร - ด้านความสำคัญ ความจำเป็น และ	หลักสูตรควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
	ความเหมาะสมของหลักสูตร - ด้านโครงสร้างหลักสูตร - ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในหลักสูตร	ตลาดแรงงาน โครงสร้างของหลักสูตร ควรจัดรายวิชาที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการ บริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล ด้านเนื้อหาและ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรนั้น หลักสูตรควรเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงาน ควบคู่กันไปด้วย เช่นคุณลักษณะในวิชาชีพ การท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยอาจมีการจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ หลักสูตรควรให้ความสำคัญ กับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายวิชาชีพที่เน้นภาษา ต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ในวิชาชีพได้เป็นอย่างดี
ด้านปัจจัยนำเข้า (input)	- ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน - ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน - ด้านความพร้อมของสถานที่ - ด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ - ด้านงบประมาณ	หลักสูตรต้องมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล เช่น การใช้สื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนและสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและการเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากหลักสูตรไม่มีการคัดเลือกผู้เรียน เนื่องด้วยผู้เรียนในปัจจุบันมีน้อยลง ทำให้ผู้เรียน ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ จึงเป็น ปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร พอสมควร ดังนั้นหลักสูตรจำเป็นต้องมีกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การเน้นย้ำเรื่องของ ประโยคที่นำไปใช้จริงในสถานประกอบการ เป็นต้น

ตารางที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
		หลักสูตรควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือ หากติดขัดกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร หลักสูตร อาจออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับ สถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับ สถานประกอบการเพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงาน จริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าเป็นไปได้ อาจปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรปฏิบัติการ หรือ ทวิภาคี
ด้านกระบวนการ (process)	- ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร - ด้านกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร - ด้านการจัดและ ประเมินผล - ด้านการนิเทศติดตาม การนำความรู้ไปสู่ การปฏิบัติ	หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับ การพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง รายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตร การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รวมทั้ง การขอความร่วมมือจากสถานประกอบการ ประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียน เพื่อทาง หลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนา กิจกรรม การเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ
ด้านผลผลิต (product)	- ผลที่เกิดขึ้นจาก การจัดการเรียนการ สอนตามหลักสูตร - ด้านการนำความรู้ ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ	หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษ เป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรม ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีทักษะ ในการพูด อ่านและเขียน รวมไปถึงการฝึก ปฏิบัติจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 5 พบว่า แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรต้องพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้มีความชัดเจน โครงสร้างหลักสูตรที่มีความทันสมัย จัดรายวิชาที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ คุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง ด้านปัจจัยนำเข้า หลักสูตรต้องมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้ สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล รวมถึง การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านภาษาอังกฤษ และด้านผลผลิต หลักสูตรควรส่งเสริมทักษะ ด้านภาษาอังกฤษทั้งการพูด การอ่านและการเขียน เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า

ด้านบริบท ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่าด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งด้านบริบทพิจารณาความเหมาะสมจากด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร ด้านโครงสร้างของหลักสูตร และด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร ซึ่งผลการประเมินเชิงปริมาณนั้น มีความเหมาะสมมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตรมีความเหมาะสมและด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมีความเหมาะสมในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างหลักสูตรและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร ผลการประเมินด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร และด้านโครงสร้างหลักสูตร ได้ข้อค้นพบคือ ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านศักยภาพ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร ทองสอดแสง และคณะ (2560) พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ด้านความสำคัญ ความจำเป็น และความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเป็นหลักสูตรที่รองรับความต้องการของสถานประกอบการในชุมชน และประเด็นเป็นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะในวิชาชีพการท่องเที่ยวและนันทนาการตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านโครงสร้างของหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากที่สุด และมีความเหมาะสมด้านจำนวนรายวิชาและเนื้อหา และด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร รวมทั้งเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการที่ได้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทกาญจน์ สีมารุทธิ์ และชวลีย์ ณ ถลาง (2561) พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการเรียนการสอน มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมพร้อมเข้าทำงานในบริษัทนำเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ในภาคการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ผลการประเมินหลักสูตรเชิงคุณภาพสะท้อนให้ทราบผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และคำถามปลายเปิด ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรด้านบริบทได้แก่ หลักสูตรควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญ

ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โครงสร้างของหลักสูตรควรมีรายวิชาที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรหลักสูตรควรเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่กันไปด้วย เช่น คุณลักษณะในวิชาชีพการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยอาจมีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายวิชาชีพที่เน้นภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารในวิชาชีพได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนากรณ์ โยธจักร (2565)

ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน ด้านความพร้อมของสถานที่ และด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ได้ข้อค้นพบคือ ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้สอนใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และทันสมัยมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านผู้สอนมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง และประเมินผู้เรียนเป็นระยะเพื่อพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และด้านผู้สอนเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอน ด้านผู้สอนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอมีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมมากที่สุด ด้านผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตร และด้านผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาตามโครงสร้างรายวิชาหลักสูตร มีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านความพร้อมของสถานที่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านสถานที่จัดการศึกษามีความปลอดภัย มีความเหมาะสมมากที่สุด ด้านสถานที่จัดการศึกษามีความเหมาะสมและมีความพร้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศมีความเหมาะสมที่จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้มีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านหนังสือ/ตำรา/เอกสารประกอบการเรียนมีความเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรตามลำดับ และด้านงบประมาณ พบว่าในภาพรวมเหมาะสมในระดับมาก โดยด้านการใช้งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการมีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการบริหารหลักสูตรเป็นไปตามระเบียบทางราชการ/เกณฑ์ที่กำหนด และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในหลักสูตรมีความคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของกรกัสนกร อินทรบำรุง (2558) และชญาภาณท์ ชันธแก้ว (2560) พบว่า ความพร้อมของบุคลากร

ด้านผู้สอน ความพร้อมของอุปกรณ์ สื่อการสอน อาคารสถานที่ รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จะเป็นปัจจัยที่สามารถส่งเสริมให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้านั้น จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาและข้อคิดเห็นต่าง ๆ มีข้อเสนอแนะคือ หลักสูตรควรมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล เช่น การใช้สื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนและสามารถส่งเสริมให้การการเรียนรู้มากขึ้นด้วย และเนื่องจากหลักสูตรไม่มีการคัดเลือกผู้เรียนเนื่องด้วยผู้เรียนในปัจจุบันมีน้อยลง ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ จึงเป็นปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพอสมควร ดังนั้นหลักสูตรจำเป็นต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การเน้นย้ำเรื่องของประโยคที่นำไปใช้ได้จริงในสถานประกอบการ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทกานุจน์ สัมมาโรฤทธิ์ และคณะ (2563) ซึ่งเน้นพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน และการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษทางโทรศัพท์ นอกจากนี้หลักสูตรควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือถ้าหากติดขัดกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร หลักสูตรอาจออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับสถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าเป็นไปได้อาจปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ

ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ได้ข้อค้นพบ ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านสถานศึกษามีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านสถานศึกษามีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตร และสถานศึกษามีการวางแผนจัดเตรียมผู้สอนได้อย่างเหมาะสม มีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะวิชาชีพได้อย่างเต็มที่และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีความเหมาะสมตามลำดับ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และในด้านมีการวัดและประเมินความสามารถด้านทักษะวิชาชีพของผู้เรียนก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านมีการวัดและประเมินความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษ และด้านมีการวัดและประเมินผลในหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องตามลำดับ และด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านมีการสะท้อนผลหลังการกำกับติดตามผู้เรียนมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านมีการวางแผนการนิเทศเพื่อกำกับติดตามผู้เรียน และด้านมีการกำกับติดตามผู้เรียนด้านการนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐ ศิริสวัสดิ์ และคณะ (2564) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในชั้นเรียนในแต่ละรายวิชา หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จะมีผลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของบัณฑิต นอกจากนี้ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจะทำให้บัณฑิตสามารถเรียนรู้ได้ดี จำได้ ปฏิบัติได้ดีอีกด้วย

ในการพัฒนาหลักสูตรด้านกระบวนการนั้น มีประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตร สาระวิชาในหลักสูตร การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตร หรือพัฒนาผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์ (2562) พบว่า การพัฒนาผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพมีความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิต รวมทั้งการขอความร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของบัณฑิต เพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

ด้านผลผลิต ประกอบด้วยผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ และเจตคติ และด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ ได้ข้อค้นพบคือผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ และเจตคติ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านบัณฑิตมีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านบัณฑิตมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร และด้านบัณฑิตมีจริยธรรม มีความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรม สามารถช่วยพัฒนาองค์กรได้มีความเหมาะสมตามลำดับ และด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยด้านบัณฑิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านบัณฑิตสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และด้านบัณฑิตมีทักษะในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพินทร์ โพธิ์ศรี (2566) และวัฒนาภรณ์ โยธจักร (2565) พบว่า บัณฑิตจะต้องมี ความรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้านการสื่อสารด้วยภาษา การใช้เทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรม การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพรวมทั้งเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดบวก และมองโลกในแง่ดี

ข้อเสนอแนะในการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า ประเด็นด้านผลผลิตส่วนใหญ่บัณฑิตได้รับคำชมจากสถานประกอบการในเรื่องของทักษะความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และนันทนาการ อย่างไรก็ตามสิ่งที่หลักสูตรต้องพิจารณาเพิ่มเติมคือ หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรียัน อุตโตร และวารุณี ประไพโรเมือง (2561) พบว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทของการนำเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อโต้ตอบและสนทนา ภาษาอังกฤษเพื่อการทักทาย การสนทนาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญและจัดรายวิชารวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ พบว่า

ด้านบริบท หลักสูตรต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรจัดรายวิชาในหลักสูตรให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล เน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่กันไปด้วย รวมทั้งหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับรายวิชาที่คุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน รายวิชาชีพที่เน้นภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐ ศิริสวัสดิ์ และคณะ (2564) ซึ่งให้ความสำคัญกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และคุณลักษณะของบัณฑิตที่จบการศึกษาในหลักสูตรให้มีความชัดเจน

ด้านปัจจัยนำเข้า หลักสูตรต้องพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล ควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับสถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงานจริง หรือปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ สอดคล้องกับ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2565) กล่าวว่า ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร การใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัยจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

ด้านกระบวนการ หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การขอความร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียนเพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนาภรณ์ โยธจักร (2565) และงานวิจัยของ ชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์ และณัฐกานต์ พฤกษ์สรนันท์ (2562) พบว่า สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร มีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาทักษะของนักศึกษา มีส่วนสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนหลักสูตรให้ได้รับการยอมรับ และช่วยให้ผู้เรียนมีงานทำด้วย

ด้านผลผลิต หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชา ในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีทักษะในการพูด อ่านและเขียน รวมไปถึงการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนาภรณ์ โยธจักร (2565) และงานวิจัยของ วันทการญจน์ สีมารุทธิ์ และชวลีย์ ณ ถลาง (2561) พบว่า ทักษะด้านภาษาอังกฤษมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม และนอกเหนือจากทักษะด้านภาษาอังกฤษ หลักสูตรควรเพิ่มทักษะด้านภาษาจีน หรือภาษาอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ คณะศิลปศาสตร์ หลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. หลักสูตรควรมีการออกแบบหลักสูตรโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการในพื้นที่จังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อรองรับการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การประเมินหลักสูตรควรประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร เพื่อประเมินสาระสำคัญของรายวิชาในหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2. การประเมินหลักสูตรควรเน้นการประเมินเชิงคุณภาพโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกพร ทองสอดแสง อรุณช วงศ์วัฒนาเสถียร และสุภาพร กุลธินี. (2560). รายงานการวิจัย

เรื่อง การประเมินหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม:

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กรภัสสร อินทรบำรุง. (2558). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8(1): 700 - 713.

ชญาภาณต์ ชันธแก้ว. (2560). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน

ตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. ฉะเชิงเทรา:

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

ชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์. (2562). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรและวิเคราะห์ต้นทุน

การผลิต หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการ

การโรงแรม คณะการจัดการและการท่องเที่ยว. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์, กิตติมา พันธุ์พุกษา และ สมสิริ สิงห์หลพ. (2564). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมิน

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับ พ.ศ. 2559)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนวัฒน์ วรรณประภา, วีระพันธ์ พานิชย์, ณฐภาพ สมคิด, นคร ละลอกน้ำ และฐิติชัย รักบำรุง.

(2565). การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารครุพิบูล.

9(1): 112 - 124.

- บังอร ฉางทรัพย์ จันเพ็ญ บางสำรวจ อัญชลี ชุ่มบัวทอง ภาสินี สงวนสิทธิ์ และระพีพันธ์์ ศิริเดช.
(2564). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2565). เทคนิคการประเมินหลักสูตร. เพชรเกษมการพิมพ์.
- ระพีพันธ์์ โพธิ์ศรี. (2566, 3 ตุลาคม). การประเมินหลักสูตร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://lib.edu.chula.ac.th/FILEROOM/CU_FORMJOURNAL/DRAWER001/GENERAL/DATA0016/00016085.PDF.
- วรภาพร บุญมี. (2564). สื่อการสอนกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารนิติบุคคลและ
นวัตกรรมท้องถิ่น. 7(9): 373 - 385.
- วันทกาญจน์ สีมารุทธิ์ และ ขวลิย์ ณ ถลาง. (2561). การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจ
นำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพ สำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 37(3): 200 - 208.
- วันทกาญจน์ สีมารุทธิ์, ขวลิย์ ณ ถลาง, เสรี วงษ์มณฑา และ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2563).
การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามมาตรฐานสมรรถนะ
ร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
15(2): 144 - 154.
- วัฒนาภรณ์ โยธจักร. (2565). รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต
สาขาวิชาการโรงแรม (ต่อเนื่อง) วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐมโดยใช้โมเดลชิปปี้ไอ.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2566, 4 ตุลาคม). การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/scan1.pdf>.
- ศิวะลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.
วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 5(2): 168 - 185.
- สุริยัน อุตตโร และวารุณี ประไพโรเมือง. (2561). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยตามรอยเส้นทางท่องเที่ยว อ.โขงเจียม
จ.อุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests.
PSYCHOMETRIKA. 16(3): 297-334.
- Stufflebeam, D. L. (2003). The CIPP Model for Evaluation. Annual Conference of
the Oregon Program Evaluators Network (OPEN). Western Michigan
University.
- Yamane, T. (1967). Statistics: An Introductory Analysis. (2nd ed.).
New York: Harper and Row.